

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 147/06-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. decembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť R. W., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. G. Š., Ž., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní sp. zn. 1 T 111/05, uznesením Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 1 T 111/05-617 z 23. augusta 2005 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005, a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005 p o r u š i l základné právo R. W. podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005 z r u š u j e .

3. R. W. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 70 000 Sk (slovom sedemdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Trenčíne p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Trenčíne je p o v i n n ý nahradiť R. W. trovy právneho zastúpenia v sume 5 780 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiat slovenských korún) na bankový účet právneho zástupcu JUDr. G. Š. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnosti R. W. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 14. novembra 2005 doručená sťažnosť R. W., Ž. (ďalej aj „sťažovateľ“ alebo „obžalovaný“), zastúpeného advokátom JUDr. G. Š., Ž., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) a podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej aj „okresný súd“) uznesením č. k. 1 T 111/05-617 z 23. augusta 2005 a Krajského súdu v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) uznesením sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005, a to nevydaním rozhodnutia o ďalšom predĺžení väzby.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 147/06-27 zo 17. mája 2006 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu z 11. augusta 2006 vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Predseda krajského súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 16. augusta 2006 vyjadril, že krajský súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 22. augusta 2006 oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že bol 25. novembra 2004 predvedený pred vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru v P., kde mu bolo vznesené obvinenie pre trestný čin vydierania podľa ustanovenia § 235 ods. 1 Trestného zákona, trestný čin obmedzovania osobnej slobody podľa ustanovenia § 231 ods. 1 a 2 Trestného zákona a trestný čin lúpeže podľa ustanovenia § 234 ods. 1 a 2 Trestného zákona.

Sťažovateľ bol po vykonanom výsluchu zadržaný a umiestnený do cely policajného zaistenia, pričom 26. novembra 2004 bol v zmysle písomného návrhu prokurátora vzatý okresným súdom do väzby v zmysle ustanovenia § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v ustanovení § 67 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. V priebehu prípravného konania mu bol trestný čin lúpeže prekvalifikovaný na trestný čin vydierania podľa ustanovenia § 235 ods. 1 a 2 Trestného zákona.

Okresný prokurátor podal 20. mája 2005 okresnému súdu obžalobu v trestnej veci sťažovateľa. Väzba sťažovateľa v zmysle uznesenia okresného súdu sp. zn. Tp 46/04 z 26. novembra 2005 a podľa ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku mala skončiť 25. mája 2005 o 23.45 h. Senát okresného súdu, ktorému obžaloba napadla, nerozhodol o ďalšej väzbe sťažovateľa ešte v lehote väzby podľa posledného predĺženia väzby z prípravného konania.

Sťažovateľ zastáva názor, že namietaná nečinnosť súdu je porušením jeho základného práva na osobnú slobodu garantovaného v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ podal na hlavnom pojednávaní 23. augusta 2005 žiadosť o prepustenie z väzby, ktorá bola uznesením okresného súdu zamietnutá. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť, o ktorej krajský súd rozhodol uznesením sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005 tak, že potvrdil rozhodnutie okresného súdu, čím podľa jeho názoru potvrdil nezákonné obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa bez právne relevantného rozhodnutia súdu o jeho ďalšej väzbe.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru nevydaním rozhodnutia o ďalšom predĺžení väzby okresným súdom uznesením č. k. 1 T 111/05-617 z 23. augusta 2005 a uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005. Sťažovateľ zároveň žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 1 T 111/05-617 z 23. augusta 2005 a uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005 ako uznesenia priamo porušujúce jeho základné právo na osobnú slobodu, zakázal pokračovať v porušovaní jeho základných práv, prikázal krajskému súdu obnoviť stav pred porušením a v predmetnej veci opätovne rozhodnúť. Sťažovateľ zároveň žiada priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou z 11. augusta 2006 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľa. Predseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 5. októbra 2006 uviedol, že „... spis vo veci 1 T 111/05 bol po odchode zákonnej sudkyne do dôchodku pridelený v zmysle rozvrhu práce JUDr. I. H., ktorý začal na trestnom úseku pracovať od 1. 7. 2006. Vec mu bola pridelená s týmto dátumom s tým, že v právoplatne ukončenej veci vypracoval uznesenie o advokátskych trovách, vo veci nerozhodoval, len v rámci prípravného konania ako sudca pre prípravné konanie rozhodoval o väzbe. Z tohto dôvodu nie je schopný sa k sťažnosti na postup súdu vyjadriť“.

Ústavný súd výzvou z 11. augusta 2006 vyzval predsedu krajského súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľa. Predseda krajského súdu sa v stanovisku doručenom ústavnému súdu 21. augusta 2006 vyjadril, že «*R. W. bol uznesením Okresného súdu v Považskej Bystrici, zo dňa 26. 11. 2004, sp. zn. Tp 46/04, vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 61 ods. 1 písm. a), b), c) Tr. poriadku nakoľko bolo voči nemu vznesené obvinenie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 Tr. zákona a pre trestný čin obmedzovania osobnej slobody podľa § 231 ods. 1, 2 Tr. zákona s tým, že väzba začína dňa 25. 11. 2004 o 23,45 hod. Proti tomuto uzneseniu obvinený R. W. podal sťažnosť, o ktorej senát Krajského súdu v Trenčíne rozhodol dňa 29. 12. 2004, pod sp. zn. 3 Tpo 132/04 tak, že podľa § 148 ods. 1 písm. c) Tr. poriadku sťažnosť obvineného zamietol.*

Dňa 20. 5. 2005 prokurátorka Okresnej prokuratúry v Považskej Bystrici podala na Okresný súd v Považskej Bystrici na menovaného obžalobu pre uvedené trestné činy. Vo veci bol sudkyňou Okresného súdu v Považskej Bystrici určený termín hlavného pojednávania na deň 28. 6. 2005. Pretože sa na hlavné pojednávanie nedostavili viacerí svedkovia a obžalovaný R. W. nesúhlasil s prečítaním svedeckých výpovedí a trval na ich osobnom výsluchu, muselo byť hlavné pojednávanie odročené. Na tomto pojednávaní obžalovaný W. súčasne požiadal o prepustenie z väzby, o čom Okresný súd v Považskej Bystrici rozhodol dňa 28. 6. 2005 tak, že jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietol. Proti tomuto uzneseniu podal obžalovaný sťažnosť, ktorú Krajský súd v Trenčíne prejednal dňa 27. 7. 2005 a uznesením pod sp. zn. 3 Tos 89/05 sťažnosť obžalovaného ako nedôvodnú zamietol. Obžalovaný W. dňa 10. 8. 2005 podal opätovne žiadosť o prepustenie z väzby, o ktorej Okresný súd v Považskej Bystrici rozhodol na hlavnom pojednávaní dňa 23. 8. 2005 tak, že uznesením pod sp. zn. 1 T 111/05-617 žiadosť obžalovaného W. o prepustenie z väzby zamietol. Aj proti tomuto uzneseniu obžalovaný podal sťažnosť, o ktorej rozhodol Krajský súd v Trenčíne dňa 12. 9. 2005 pod sp. zn. 3 Tos 120/05 tak, že sťažnosť obžalovaného W. zamietol.

Ako prvostupňový, tak i druhostupňový súd postupovali podľa môjho názoru v súlade so zákonom a nekonali protiprávne. Nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, na ktoré sťažovateľ poukazuje nie sú skutkovo totožné s vecou, týkajúcej sa jeho osoby. Predovšetkým v Náleze sp. zn. I. ÚS 6/02-34 išlo o prípad, keď ešte v štádiu prípravného

konania došlo k predĺženiu väzby. Sťažnosť R. W. sa týka prípadu väzby v konaní pred súdom, t. j. po podaní obžaloby. Na rozdiel od prípadov ďalšieho trvania väzby v prípravnom konaní podľa § 71 ods. 1 Tr. por., resp. jej ďalšieho trvania v prípravnom konaní a v konaní pred súdom podľa § 71 ods. 2 druhej a tretej vety Tr. por., v ktorých Trestný poriadok výslovne vyžaduje pre ďalšie trvanie väzby príslušné súdne rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby, v tomto prípade Trestný poriadok pre ďalšie trvanie väzby takéto rozhodnutie súdu výslovne neustanovuje. Posudzovaný prípad sa teda z hľadiska zákonnej úpravy odlišuje od tých prípadov ďalšieho trvania väzby, v ktorých zákon výslovne vyžaduje povinnosť súdu rozhodnúť o predĺžení trvania väzby.

O väzbe okresný súd rozhodol dňa 28. 6. 2005, kedy vo svojom uznesení konštatoval, že dôvody väzby u obž. W. trvajú. Následne aj krajský súd vo svojich uzneseniach konštatoval, že dôvody väzby, pre ktoré bol vzatý obžalovaný do väzby trvajú. Neobstojí preto tvrdenie sťažovateľa, že k trvaniu väzby v konaní pred súdom nedošlo na základe rozhodnutia súdu. Aj keď lehota „ďalšieho trvania väzby“ nebola výslovne v rozhodnutí súdu uvedená, nemohla táto okolnosť sama o sebe vyvolať stav právnej neistoty u sťažovateľa ani pochybnosť o jej ďalšom trvaní, ak sa prihliadne na to, že v ustanovení § 71 ods. 2 prvej vety Trestného poriadku je uvedené, že väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky.

Aj preto Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze I. ÚS 6/02 konštatoval, že základné právo na osobnú slobodu porušené nebolo.

Podľa § 192 Tr. poriadku platného v čase rozhodovania ako prvostupňového, tak i druhostupňového súdu, rozhodne súd pri predbežnom prejednaní obžaloby vždy aj o ďalšom trvaní väzby. Ak však súd obžalobu predbežne neprejednával, čo bolo i v danej veci, zákon neukladal povinnosť obligatórne rozhodnúť o väzbe. Napokon ani nový Trestný poriadok, účinný od 1. 1. 2006, napriek uvádzanému rozhodnutiu Ústavného súdu, ktorej rekodifikačnej komisii bolo známe, naznačený problém upravuje rovnako, aj keď táto otázka bola v rekodifikačnej komisii predmetom diskusie.

Skutočnosť, že o trvaní väzby súd rozhodol až po štyroch týždňoch od podania obžaloby na hlavnom pojednávaní je daná aj tým, že sudca si musí spis najskôr naštudovať, čo v prípade skutkovo a obsahovo náročných spisov vyžaduje istý čas. Prakticky nie je ani možné, aby v prípade, ak je obžaloba podaná na súd v posledný deň šesťmesačnej lehoty, ako tomu bolo i v tejto veci, súd ešte pred uplynutím tejto lehoty rozhodol o ďalšom trvaní väzby, bez dôkladného naštudovania veci. Ak by bol výklad taký ako uvádza sťažovateľ, prakticky každý obžalovaný by musel byť prepustený na slobodu, pretože súdy by neboli schopné v tak krátkom čase rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby. Niekedy by mali nato iba hodiny ak nie minúty.

Poznamenávam, že ani nový Trestný poriadok účinný od 1. 1. 2006 nič v tomto smere nezmenil.

S poukazom na hore uvedené navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že základné právo R. W. na osobnú slobodu podľa čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Považskej Bystrici v konaní sp. zn. 1 T 111/05-617 nevydaním rozhodnutia o ďalšom predĺžení väzby a uznesením Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 3 Tos 120/05, zo dňa 12. 9. 2005, porušené nebolo ».

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľa, stanoviska predsedu okresného súdu a predsedu krajského súdu, ako aj podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 1 T 111/05 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Okresný súd uznesením sp. zn. Tp 46/04 z 26. novembra 2004 rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby podľa ustanovenia § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v ustanovení § 67 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku s tým, že väzba začala 25. novembra 2004 o 23.45 h.

Okresnému súdu bola 20. mája 2005 doručená obžaloba Okresnej prokuratúry Považská Bystrica (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 1 Pv 919/04 z 20. mája 2005 v trestnej veci sťažovateľa. Okresná prokuratúra upovedomením sp. zn. 1 Pv 919/04 z 20. mája 2005 oznámila sťažovateľovi, že bola naňho podaná obžaloba pre trestný čin obmedzovania osobnej slobody podľa ustanovenia § 231 ods. 1 a 2 Trestného zákona, trestný čin vydierania podľa ustanovenia § 235 ods. 1 Trestného zákona, ďalší trestný čin vydierania podľa ustanovenia § 235 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona a trestný čin úverového podvodu podľa ustanovenia § 250a ods. 1 Trestného zákona.

Okresný súd nariadil 26. apríla 2005 hlavné pojednávanie v trestnej veci sťažovateľa na 7. jún 2005. Na hlavnom pojednávaní 7. júna 2005 vypovedali sťažovateľ ako obžalovaný, poškodená a predvolaní svedkovia. Pojednávanie bolo uznesením odročené na 28. jún 2005.

Na hlavnom pojednávaní 28. júna 2005 vypovedali ďalší predvolaní svedkovia. Sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby na slobodu, pričom jeho žiadosť okresný súd uznesením č. k. 1 T 111/05-594 z 28. júna 2005 zamietol. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tos 89/05 z 27. júla 2005 tak, že jeho sťažnosť zamietol.

Okresný súd nariadil 8. augusta 2005 termín hlavného pojednávania na 23. august 2005, pričom 10. augusta 2005 bola súdu doručená žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu s poukázaním na to, že procesne konajúci súd nerozhodol o jeho ďalšej väzbe zákonne predpísaným spôsobom ešte v lehote podľa posledného predĺženia väzby z prípravného konania, teda zákonná lehota väzby skončila 25. mája 2005 o 23.45 h.

Na hlavnom pojednávaní 23. augusta 2005 sťažovateľ ako obžalovaný podal návrhy na ďalšie dokazovanie v jeho trestnej veci a okresný súd uznesením č. k. 1 T 111/05-617 z 23. augusta 2005 jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietol. V odôvodnení uznesenia okresný súd uviedol, že „*Súd preskúmal žiadosť obžalovaného o prepustenie z väzby a zistil, že dôvody väzby u obžalovaného sa nezmenili a naďalej tieto jestvujú v zmysle § 67*

ods. 1 písm. a, b, c) Tr. por., a tieto sa nezmenili ani potom, čo obžalovaný vo svojej žiadosti poukázal na okolnosti, kedy kde a akým spôsobom súd porušil jeho zákonné práva a slobody.

Súd zistil, že u obžalovaného nebolo doteraz porušené ust. § 71 ods. 1, 2 Tr. por. o trvaní väzby tak, ako sa o tom bližšie zmiňuje vo svojej žiadosti o prepustenie z väzby.

Podľa § 72 ods. 1 Tr. por. vyšetrovateľ, prokurátor a sudca sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili. Sudca tak koná v prípravnom konaní iba pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie väzby (aký návrh v danom prípade nebol potrebný, nakoľko väzba v prípravnom konaní nepresiahla 6 mesiacov), pri rozhodovaní o návrhu prokurátora o zmene dôvodov väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa ods. 2. Ak pominie dôvod väzby, musí byť obvinený ihneď prepustený na slobodu...

Nakoľko obžalovaný nespĺňa podmienky citovaného ustanovenia z toho dôvodu súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výroku tohto uznesenia“.

Sťažovateľ doručil okresnému súdu 26. augusta 2005 sťažnosť proti predmetnému uzneseniu, v ktorej uviedol, že v zmysle judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nemôže byť titulom pretrvávajúcej väzby bez rozhodnutia súdu len skutočnosť, že bola podaná obžaloba bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby konajúcim súdom rozhodlo ešte predtým, než uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom konaní naposledy predĺžená.

Krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005 sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol. V odôvodnení predmetného uznesenia uviedol, že „... podľa názoru súdu dôvody väzby aj v súčasnej dobe trvajú tak, ako boli špecifikované pri vzatí obvineného do väzby.

Podľa § 71 ods. 1 Tr. por. väzba v prípravnom konaní (teda do podania obžaloby) a v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutnú dobu. Ak by väzba v **prípravnom** konaní presiahla šesť mesiacov a prepustením obvineného na slobodu by mohlo byť zmarené, alebo sťažované dosiahnutie účelu trestného konania, môže na návrh prokurátora o ďalšom trvaní

väzby do jedného roka rozhodnúť sudca a nad túto lehotu, najviac však do dvoch rokov senát.

Z uvedeného vyplýva, že sudca môže za splnenia uvedených podmienok predĺžiť lehotu väzby nad šesť mesiacov na návrh prokurátora, resp. je povinný o nej rozhodnúť, v prípravnom konaní, nie je však povinný o predĺžení väzby rozhodovať, ak sa domnieva, že dôvody väzby trvajú, po podaní obžaloby, teda v konaní pred súdom a to do dvoch rokov. Na jeho rozhodovanie o väzbe sa po podaní obžaloby vzťahujú ustanovenia § 72 Tr. por. Nie je teda možno okresnému súdu, ale ani orgánom prípravného konania vyčítať, že porušili procesné ustanovenia, týkajúce sa rozhodovania o väzbe resp. že názory súdu, ako ich citoval obžalovaný vo svojej sťažnosti sú v rozpore so zákonom či Ústavou“.

Okresný súd nariadil 22. septembra 2005 termín hlavného pojednávania na 18. október 2005. Na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa bol uvedený termín pojednávania zmenený (z dôvodu kolízie termínov pojednávania) na 15. november 2005.

Na hlavnom pojednávaní 15. novembra 2005 okresný súd vypočul predvolaných svedkov, zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, procesné strany predniesli záverečné reči a súd vyhlásil rozsudok č. k. 1 T 111/05-643, pričom procesné strany sa na pojednávaní vzdali oprávnenia podať opravný prostriedok proti predmetnému rozsudku, čím tento rozsudok nadobudol právoplatnosť.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 142 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane na základe postupu stanoveného zákonom:

... c) zákonné zatknutie alebo pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak je to dôvodne považované za potrebné za účelom zabránenia spáchania trestného činu alebo úteku po jeho spáchaní, ...

„V zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 dohovoru nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba, bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo ešte predtým, než uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom konaní naposledy predĺžená“ (rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 6/02).

Samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu nie je postačujúca pre splnenie kritéria „zákonosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru a nemôže bez príslušného súdneho rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (rozsudok Stasaitis c. Litva z 21. marca 2002, § 59 až § 61).

Sťažovateľ zastáva názor, že samotné podanie obžaloby pred uplynutím poslednej lehoty na predĺženie väzby nie je postačujúce na to, aby zotrval vo väzbe aj po uplynutí tejto

lehoty bez toho, aby ďalšie trvanie väzby ešte pred uplynutím tejto lehoty potvrdil svojim rozhodnutím súd konajúci vo veci samej, pričom v tejto súvislosti poukazuje na nálezy ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 7/00, I. ÚS 11/01 a I. ÚS 6/02.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení č. Spr. 660/06 z 26. septembra 2006 uviedol, že predmetná vec bola po odchode zákonnej sudkyne pridelená sudcovi, ktorý v danej veci vypracoval uznesenie o advokátskych trovách, v rámci prípravného konania rozhodoval o väzbe sťažovateľa, preto sa k sťažnosti na postup súdu nie je schopný vyjadriť.

Predseda krajského súdu v stanovisku č. Spr. 223/06 zo 16. augusta 2006 uviedol, že podľa jeho názoru prvostupňový aj druhostupňový súd postupovali v predmetnej veci v súlade so zákonom, pretože ak súd predbežne neprejednával obžalobu, podľa Trestného poriadku účinného v čase rozhodovania nebol ani povinný obligatórne rozhodovať o väzbe. Zároveň pripomína, že aj Trestný poriadok účinný od 1. januára 2006 naznačený problém upravuje rovnako napriek citovanému nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 6/02, ktorý však nie je skutkovo totožný s vecou sťažovateľa.

Ústavný súd s prihliadnutím na predchádzajúce rozhodnutia vyslovené v obdobných prípadoch (sp. zn. I. ÚS 204/05, III. ÚS 322/05) uvádza, že ustanovenia § 71 a § 72 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 vyslovene nevyžadovali, aby súd konajúci vo veci samej po podaní obžaloby rozhodol o ďalšom trvaní väzby v prípadoch, pokiaľ celkové trvanie väzby neprekročilo lehotu dvoch rokov. Osobitným prípadom bolo ustanovenie § 192 Trestného poriadku, ktoré ukladalo súdu obligatórne rozhodnúť pri predbežnom prejednaní obžaloby vždy aj o ďalšom trvaní väzby.

Ustálená prax všeobecných súdov, ktoré rozhodovali o väzbe väčšinou len v prípade zmeny situácie (napr. potreba prepustenia obžalovaného z väzby, zmena kvalifikácie dôvodov väzby), nie je v súlade s požiadavkami podľa čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, podľa ktorých ak má byť väzba zákonná, musí vždy trvať na základe rozhodnutia súdu a jej trvanie má byť časovo ohraničené. Vzhľadom na skutočnosť, že trestná vec sťažovateľa sa

nachádzala v štádiu po podaní obžaloby okresnému súdu, bol o prípadnom ďalšom zotrvaní sťažovateľa vo väzbe povinný rozhodnúť súd konajúci vo veci samej, t. j. okresný súd.

Z uvedených dôvodov vyslovil ústavný súd porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru, ktoré spočíva v obmedzení jeho osobnej slobody držaním vo väzbe bez právneho titulu od 26. mája 2005 do 15. novembra 2005, kedy bol vyhlásený rozsudok okresného súdu č. k. 1 T 111/05-643. V konkrétnych okolnostiach danej veci síce možno považovať uznesenia okresného súdu v spojení s uzneseniami krajského súdu o zamietnutí žiadostí sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu za také, ktorými bola ďalšia dôvodnosť väzby potvrdená, nie sú však titulmi pre ďalšie trvanie väzby v zmysle požiadaviek čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru (časovo ohraničené predĺženie väzby rozhodnutím súdu). Rovnako samotné podanie obžaloby nie je titulom pre trvanie ďalšej väzby, pretože tento dôsledok nie je výslovne ustanovený v Trestnom poriadku. Pre ústavne konformné riešenie zotrvania sťažovateľa vo väzbe po termíne 26. mája 2005 bolo potrebné, aby okresný súd v krátkej lehote po doručení obžaloby rozhodol aj o predĺžení väzby alebo jeho prepustení na slobodu.

Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že ustanovenia Trestného poriadku je potrebné interpretovať spôsobom, ktorý je v súlade s príslušnými článkami ústavy, požiadavkami medzinárodných zmlúv a iných právnych dokumentov, ktorými je Slovenská republika viazaná, z čoho vyplýva aj povinnosť všeobecných súdov postupovať tak, aby bola ochrana základných ľudských práv a slobôd dôsledne dodržaná.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Sťažovateľ v petite svojej sťažnosti žiadal, aby ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu č. k. 1 T 111/05-617 z 23. augusta 2005 a uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005 ako uznesenia priamo porušujúce jeho základné právo

na osobnú slobodu, zakázal pokračovať v porušovaní jeho základných práv, prikázal krajskému súdu obnoviť stav pred porušením a v predmetnej veci opätovne rozhodnúť.

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu), rozhodol aj o zrušení uznesenia krajského súdu sp. zn. 3 Tos 120/05 z 12. septembra 2005. Vzhľadom na to, že v trestnej veci sťažovateľa bol 15. novembra 2005 vyhlásený rozsudok č. k. 1 T 111/05-643 a sťažovateľ bol prepustený z väzby, neprichádzalo už do úvahy vrátenie veci na ďalšie konanie všeobecnému súdu. Ústavný súd s prihliadnutím na ustálenú judikatúru zároveň pripomína, že o väzbe je možné rozhodovať len pro futuro, nie za dobu minulú (napr. rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 322/05).

IV.

V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.“

Ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vzal do úvahy najmä mieru právnej neistoty sťažovateľa, ktorý zotrval vo väzbe na základe uznesení všeobecných súdov rozhodujúcich o jeho žiadostiach o prepustenie z väzby. Ústavný súd v okolnostiach tejto veci považuje sumu 70 000 Sk pre sťažovateľa za primeranú so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci a predmet konania (obmedzenie osobnej slobody), a preto žiadosti sťažovateľa, ktorý požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 000 Sk, vo zvyšnej časti nevyhovel.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera ESLP, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru, aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody.

Ústavný súd pri rozhodovaní o rozsahu primeraného finančného zadosťučinenia zároveň vzal do úvahy aj skutočnosť, že samotné vyslovenie porušenia základného práva a zrušenie namietaných uznesení všeobecných súdov predstavuje významnú súčasť primeranej satisfakcie pre sťažovateľa.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že jeho základné právo bolo porušené, a teda mal vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je ocenieľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je ocenieľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava právneho zastúpenia, vypracovanie ústavnej sťažnosti) boli zrealizované v roku 2006,

ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2005 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 16 381 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci, každý v hodnote 2 730 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške sumy požadovanej právnym zástupcom sťažovateľa, t. j. dvakrát 160 Sk.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd priznal trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 5 780 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa krajský súd (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2006